

Albert Jané i Riera

MEDALLA D'HONOR 2025

Premis de la Xarxa Vives d'Universitats

UNIVERSITAT DE BARCELONA
17 de JULIOL de 2025

LAUDATIO Josep Antoni Rom Rodríguez, rector de la Universitat Ramon Llull

Tots nosaltres som esclaus dels nostres records, aquests records que ens configuren perquè hi ha moments que en què la memòria s'alimenta d'imatges, olors o paraules que es converteixen en nusos que defineixen la nostra vida. Si les tres parques estan contemplant el fil de la meva vida, hi ha un nus especialment brillant, d'alguna manera aquest nus és l'equivalent a la meva magdalena de Proust.

I m'agradaria compartir-ho amb vosaltres. La meva magdalena són les pàgines d'un còmic en català. Imagino que aquest frase ha provocat una reacció immediata de les vostres neurones i tots esteu pensant en els Barrufets.

Doncs no, ho sento, tot i el gran impacte cultural que ha tingut en la nostra educació la sèrie d'en Peyo i el valor dels jocs de paraula que Albert Jané va aconseguir transmetre quan va triar traduir el terme "*Schtroumpfs*" per un nom mallorquí per referir-se a una mena de follets. Aquest no és el cas.

El meu record infantil té a veure amb el millor àlbum de la sèrie Gil Pupilla, "El pas dels ofegats".

Són dues pàgines glorioses, dinou vinyetes dibuixades pel mestre Tillieux que em van fer estimar els còmics per sempre i que van provocar que m'agradi tant dibuixar.

Us les descriu. Els protagonistes viatgen de nit, en un automòbil, mentre puja la marea en una carretera a punt de ser inundada per l'aigua de la mar i de sobte, el motor s'ofega. S'ha acabat la gasolina. La tensió augmenta i els ànims es tiben, els personatges discuteixen i les paraules, les paraules que cobren vida... "Fa feresa de nit", "Això passa de taca d'oli", "Mal llamp", "Soc un gamarús", "A les meves costelles he après com van matar en Nikita", "Com un presagi sinistre, es veu la lluisor del sostre del cotxe enfonsat".

Jo era un nen, fill d'un entorn bilingüe que estudiava a l'escola italiana de Barcelona. Aquestes eren les meves primeres lectures de còmics en català i em va explotar el cap. Tanta vitalitat, tanta emoció, en una cosa tan minúscula com els globus d'unes vinyetes de còmics francobelgues. Ja sé que em toca glossar i repassar els mèrits de tota la carrera d'aquest home. Però, no puc evitar personalitzar aquesta laudatio, perquè crec que aquest exemple tan, tan petit ajuda descriure la grandesa de l'impacte de l'obra artística d'Albert Jané. I dic artística amb molta

intenció, perquè només algú que somia constantment pot arrossegar a tantes persones al seu univers de bellesa. I Albert Jané és un somiador que ens va endinsar en la bellesa de la nostra llengua.

Com molt bé va dir l'Alba Girons a la seva tesi doctoral *Albert Jané i la traducció de còmics per a Cavall Fort*: "Les successives generacions de lectors de Cavall Fort s'han fet seus els personatges que omplien les pàgines de la revista i les expressions més característiques que feien servir, fins al punt que, actualment, ja formen part de l'univers de ficció de totes aquestes generacions.

Els Barrufets, Sergi Grapes, Jan i Trençapins, Estefi, etc. s'han assimilat com a propis i ja formen part del corpus literari català". Un univers de còmics, rondalles i relats propis, aquest és el llegat de l'Albert.

I per a crear un univers és necessari ser un demiürg, però Jané és un demiürg discret, algú que treballa incansablement construint aquest univers sense esperar adoració ni reconeixement.

Ha estat una feina marcada per l'amor per la llengua i la cultura. Un amor que el va portar a aprendre català de forma autodidacta, i no només a estudiar l'idioma, sinó acostar-lo al dia a dia, fer-lo viu i proper, ajudant que les persones l'utilitzin, vegin que el poden usar en tots els contextos i, el més important, que se l'estimin.

Això explica la seva feina col·laborant en la gramàtica *Signe*, escrivint diversos manuals, com la *Gramàtica essencial de la llengua catalana* i *Pas a pas*, i també el *Diccionari català de sinònims*, les seves nombroses publicacions de reflexió lingüística i gramatical, o els seus càrrecs com a membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, i president del Consell Supervisor del Termcat...

La seva ha estat una feina marcada per l'amor a Cavall Fort. Perquè Cavall Fort no és només una revista. Cavall fort és una comunitat de somiadors, i Albert Jané hi va viure durant 34 anys, estenent aquest amor a una petita comunitat, que va esdevenir com una família, i a la societat, acostant-los l'idioma i la cultura catalanes des de l'infantesa.

Aquesta vessant també es veu reflectida en la publicació de versions i recopilatoris de contes populars i rondalles i a la seva adaptació premiada de l'Odissea, i no es limita a la llengua escrita!

També a la traducció i adaptació de continguts audiovisuals per a nens, com la sèrie dels Barrufets de Hanna-Barbera o de la versió en català de La Ventafocs, la primera pel·lícula infantil doblada al català.

Tota aquesta, com deia, és la feina d'algú que treballa incansablement sense esperar adoració ni reconeixement.

Però, com és de justícia, sí que s'ha reconegut aquesta feina ingent:

- L'any 1980, Albert Jané obté el Premi Eduard Artells, atorgat per la Societat de Llengua i Literatura, filial de l'Institut d'Estudis Catalans
- L'any 1990 li és concedida la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya
- El 1997 el Premi Nacional de Periodisme Escrit,
- El 1998, el Premi de Poesia del Parc Taulí de Sabadell.
- El 2010 rep el Premi Pompeu Fabra a la projecció de la llengua catalana
- El 2017, en el Premi Martí Gasull de Plataforma per la Llengua, rep el Premi Especial del Jurat pel seu paper en la construcció d'un imaginari col·lectiu infantil en llengua catalana, i per la seva contribució acadèmica com a gramàtic al Termcat i a l'IEC.
- El, 2024, rep el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, pel seu "treball silent i incansable per la llengua catalana"

I, avui, és un honor poder sumar-ne un altre: La Medalla d'Honor 2025 de la Xarxa Vives d'Universitats, amb què les universitats de parla catalana volem reconèixer una trajectòria professional marcada pel compromís amb nostra llengua, cultura i societat

Al llarg de la meva carrera he col·laborat amb diverses fundacions i he format part d'alguns patronats, però em sento especialment agraït pels anys que vaig poder col·laborar en el patronat de la Fundació Cavall Fort. I jo vaig tenir el privilegi de compartir taula amb la persona que em va ensenyar que la nostra llengua és viva, lluminosa i enginyosa. Aquest premi és per a celebrar la carrera d'un lingüista, un editor, un traductor, però sobretot l'obra d'un gran creatiu, d'algú que va aconseguir que el somni d'una llengua fos el somni de diverses generacions de lectors. Gràcies Albert.

Josep Antoni Rom Rodríguez

Rector de la Universitat Ramon Llull

Xarxa Vives

d'universitats

Universitat Abat Oliba CEU
Universitat d'Alacant
Universitat d'Andorra
Universitat Autònoma de Barcelona
Universitat de Barcelona
Universitat CEU Cardenal Herrera
Universitat de Girona
Universitat de les Illes Balears
Universitat Internacional de Catalunya
Universitat Jaume I
Universitat de Lleida
Universitat Miguel Hernández d'Elx
Universitat Oberta de Catalunya
Universitat de Perpinyà Via Domitia
Universitat Politècnica de Catalunya
Universitat Politècnica de València
Universitat Pompeu Fabra
Universitat Ramon Llull
Universitat Rovira i Virgili
Universitat de Sàsser
Universitat de València
Universitat de Vic · Universitat
Central de Catalunya

vives.org

.....
xarxa@vives.org

